

Селевачка приповест

Драгитин Паунић

Ишао кнез Милош кроз Селевац и спази на жетви неке жене и девојке. Саме, без мушкиња. А кнез, стари женарош и сукњар, примаче се са свитом својом жетилицама ко санћим да боље чује песму коју оне певају. На његов миг момци из пратње од седла одступише, а коње уларима округ повезаше. Видећи незнанце, Селевчанке оставише српове и гледаху ко укупате. Чим се мало присебише и осмелише, очима ужагрише јер личити и наочити момци Милошеви бејаху. Почеше, богме, узајамце и да се желјакују и задиркују. Настаде смеј и кикот, док се начас посве не измешаше. Нека врпољица, замама, ђаво ће знати шта је, увати и једне и друге, те се без срама и стида по летњој врелини шчепаше, па на ожњевено жито свалише и – погодишаше.

Али једна претекуша, коју нико не теде, колико год је ноге носе, зажди у село те право код сеоског кмета, где завика из свег гласа:

– Турци! Турци, кмете! Турци жене срамоте!

Кмет не поверова ома жениној причи, ал кад она нададе у кукњаву и клетву, зграби двоцевку и спраши увис. Његов пуцањ, знало се, свагда је рђав глас имо, па Селевчани доватише кременјаре и за својим старешином потрчаше. Закратко потеря изби на равњак код жетилица и затече ји како, побочене рукама у појас, забечено блену куд напасници у највећем галопу одзмајдише.

Извештен да су се жене насилнице подале кнежевим коњаницима а не Турцима, најеђен кмет оде

Белешка о писцу

Драгитин Паунић живи у Смедеревској Паланци. Аутор је више прозних књига, међу којима су „Цоглава“ у издању београдске „Просвете“, „Кад су војске пролазиле“, а заједно са Милијом Ђорђевићем објавио је дневнике учесника балканских и Првог светског рата (1912–1918).

на жалбу кнезу Милошу, далеко од помисли да и кнез лично ту беше. Сутрадан, са сванућем, обре се он у Крагујевцу и кнез га, кад изађе преда њ, богзна како причека:

– Добро јутро, кмете, и које добро носиш!

– Далеко од доброг. Зло, честити господару, зло и наопако.

– Није ваљда куга помор начинила?

– Горе од куге. Болешчина дође и прође, а овај белај што нас снађе вечито остаје.

– Дед, кажи шта те мори, шта те боли.

– Образ, честити господару. Дирну нам твоја коњадија у женску чељад, на чест нам удари.

– Ајде-де, кмете, није, ваљда, тако.

– Тако и никако друкше, жив се крстом не пркрстио.

Премда кнез Милош слабо марише за туђ прекор, ал знајући за самешање своји кавалериста, пусти кмета да се потанко изјада и, кад овај заврши, рече:

– Е, кмете, кмете, цаба си ноћас толики пут био и коња саморио. Жене те слагале. Откуд, побогу, моји коњаници у твом Селевцу?

– Истину рекле, честити господару, истину, јабогме. Њива пуна коњски копита, све утабато ка на тркалашту.

– Што се, у материну, нису браниле и бегале?

– Од пусника и разбојника и јачи страда, некмоли сирото женскиње.

Опази кнез Милош да је кмет љут ко рис и, да би селевачког главешину мало овољио, разговор окрете на спрдачину:

– Запео си ко рак на брзак. Ма, кмете, не секирај се, јуче било, данас прошло. Та, ако су јим моји момци сукње загнули, поштење јим нису изврнули. Момци загорели а снаше добродашне. Нашли па зашли, оца им очиног.

– Најмања је то штета и ја се због тога баш и не паштам. Бринем бруку која ће да падне на наше село. Биће поспрдица и од бољи и од гори; ко ће клипак у уста Азањцима, Кршљанима, Суводолцима и Голопчанима да метне. На зао глас изађосмо, од резилука и љаге нећемо мирни остати, свашта ће нам товарити.

Кнез се, вајно, замисли па ће кмету:

– Оће да вас задевају, велиш. Ништа од тог лакше: првог којег уватиш да ваше жене гарави, преви преко кладе и распали брестоваком. Удри док не напуни гаће, онда ће се и други памети дозвати. Него, послушај ти мене и мани се те залуднице. Прођи се свега и через веће нужде кнезу не излази, а камоли да казујеш ко кога пипка и штипка, збрзи и нагузи. Ако сте ви зацело чесни, никака прича селу неће нашкодити.

Види кмет да кнез Милош, отуд-одовуд, оће ствар да забашури, говорећи да ће све пропишно извидети и сваког од његови, буду ли у раду на жетви умешани, по туру оцепити. Шта ће, куд ће, кмет се у Селевац врати шупљег носа.

Истински, брука са жетве, слично сваком чуду, трајаше три дана и заборави се. Нађавола, брзо ће тек на големо изаћи. Како? Неки Марко заћори се у стрину удовицу, именован Ружицу. Будући да она не би с раскида, даде му чим заиска. Тако се спанђаше и криомице цигуљаше које ди, док се стрина не осети да је бређа. Искусне трљаре и гњаваре не стигоше ни да је пипну, те се, на запрепаст свију, она окопили.

Кроз Селевац јаком прође нова брука. Народ гракну, а кмет, који је вазда село на узди држо, реши да се блудници на одговор узму. Добош залупа и сабра сељане. Тад они рекоше пресуду: да се обоје на први светак пред целим селом бију по голем дупету – стрина камцијом, а синовац батином. Уз то, Марка осудише да плати сто гроша за чување детета.

Пресуда, зна се, ваљала само ако кнез Милош на њу печат напечати. Од стида, кмет овог пута пред њега нит теде нит смедје, већ посла неколико општинара да пристанак изишту. Зачудо, кнез лепо прими селевачке угледнике и да у собу нападано не уђе његов верни слуга Амица, умал што и пресуду не одобри. Аман, кад нешто неће – неће: Амица колико разбра шта Селевчани траже, дрну се:

– Светли и пресветли кнеже, молим заповеди да се у селевачку ј..... нико не уплиће. Ти ајдучи што сад толико салећу замал нас ондак не побихе, кад оно прошлог лета зађосмо с пута и самешаније са снашама њиним чинисмо.

– Знам, знам, Амица. Опомињем се и шта кмет



Мома Марковић

од ови људи у Конаку преда мном, ружећи и грдећи наше кавалеристе, исприча о поштењу своји сељака.

– Поштени су и препоштени, светли кнеже, дањом, а ноћом ко кога довати – додаде Амица.

– Еј, Амица, гром те не убио, видим да си навалио: оћеш да развратници без шибје прођу. За срам и бруку треба ји добро олешити, својта су, своји.

Опет ће Амица:

– Збрзио стрину, јашта! Одвајкада се зна да род роду чини згоду и да синовац трчи на стрину ко град на летину. Зато те поново молим, светли кнеже, да поштење селевачко не истерујемо.

– Амица, Амица, право кажеш и свака ти је на месту. Курвали се и у другим селима па кнезу не долазили кметови ко селевачки да понос терају. На ово двоје бар кучићи нису лајали, из једне авлије су.

– Ете, светли кнеже, и сам си дознао какви су: прионули лане чест и образ да испирају,

а код куће за никог не маре – на крају ће Амица.

И кнез послуша свог поузданика и одби да пресуду призна. Сад, већ и наљућен, окрете се селевачким часницима и у брк им скреса:

– Добро чујте и утувите! Дете се родило и ваља га љуљати! Тога ради у Ружицу и Марка не дирајте, да ви не би по сто штапова одвалио! Из ови стопа правце кмету у Селевац, а бруку заташкајте, како дошла тако и отишла. Свима заповедам: од данас нико у селевачку ј..... да се не меша.

Све што кнез рече писар на полеђини пресуде Сзаписа. Та артија и данас постоји да се чита, а заповес ко узречица о Селевчанима остаде.

СЕЛЕВАЧКА: терачина (теранција) забава, разонода, завитланција, заврзлама, напаст, завала (обљуба), возидба, кррачина, загрљача, уживанција, запетљанција, батачина, разбирбрига, лудорија.